

Invisibilidade dos xubilados

XULIO VALCÁRCEL
xulioval@gmail.com

A sociedade premia a quen produce e esquece e marxina a quen non o fai

Descubríñ que era invisible aos poucos días de xubilarme. O fenómeno produciuse de maneira gradual. Primeiro foi un antigo colega que pasou ao meu carón concentrado no teléfono. Despois, un funcionario que antes me recibía con algunha confianza mudou de beirarrúa. Máis tarde, un vello coñecido descubriu nun escaparate algo que reclamou subitamente a súa atención. Paseniño, fun comprobando que a miña presenza física permanecía intacta, pero a social esvaeceira. Non era desprezo: sinxelamente, "non estaba". Preocupado, mireime no espello pero nada atopei que xustificase semellante evaporación. Mesmo valorei se sufrirían unha epidemia de miopía, ata que comprendín que a palabra "xubilado" o explicaba todo.

Mentres un traballa posúe a virtude máis apreciada: a utilidade; pero chega un día no que che entregan uns papeis, felicitante pola longa traxectoria, deséxanche que goces da nova etapa e, a partir de aí, comeza o prodixio da "transparencia". Non produces, e convérteste nun sospeitoso social. Dispós de tempo, esa extravagancia imperdoable, cando todos aseguran

non telo; camiñas sen preña, cando os demais corren; sentas nun banco a ler o xornal ou miras como chove... Actividades todas elas economicamente improdutivas.

O xubilado adoita perder capacidade adquisitiva, influencia, contactos e prestixio. Con independencia do cargo, posto, oficio, responsabilidade ou función que desempeñase, agora é simplemente un señor; e ser simplemente un señor despois de ter sido alguén constitúe un descenso considerable na escala da valoración social.

A cuestión non ten que ver exactamente coa idade. Un profesional de oitenta anos que continúa exercendo segue sendo visible. Chámalo, consúltalo, escóitalo. En cambio, un de sesenta e tantos, que acaba de xubilarse, pode adquirir nunha semana a consistencia vaporosa dunha pantasma. A sociedade castiga máis a inutilidade cá vellez.

E, con todo, a invisibilidade ten as súas vantaxes. Permite, entre outros, facer un experimento extraordinariamente revelador:

descubrir quen nos quería e quen quería aquilo que representabamos. Entón a lista redúcese con sorprendente rapidez. Fican uns poucos amigos, os que chaman sen necesitar nada, os que sentan conosco sen mirar o reloxo, os que preguntan como estás? e, cousa insólita, parecen dispostos a escoi-

tar a resposta. Quedan os afectos verdadeiros, algunhas lealdades antigas, e a parella, cando tivemos a sorte de conservala.

Escenario

O resto pertencía ao decorado e, se cadra, tamén iso é xubilarse: asistir á desmontaxe do teatro. Apáganse as lámpadas, retírase a tremoia, marchan os figurantes e un queda alí, no medio do escenario baleiro, preguntándose se realmente era necesario tanto ruído. Ao principio custa abandonar a luz, despois os ollos afanse á penumbra e descubrimos algo que ninguén nos explicara: que desde a sombra tamén se observa o mundo, incluso mellor; que non ser reclamado concede unha liberdade inesperada; que xa non temos que competir por nada nin aparentar que imos a algún sitio importantísimo. Podemos simplemente vivir. E, despois de tantos anos buscando un lugar baixo os focos, comprendemos que a sombra é fresca, cómoda e agradable.

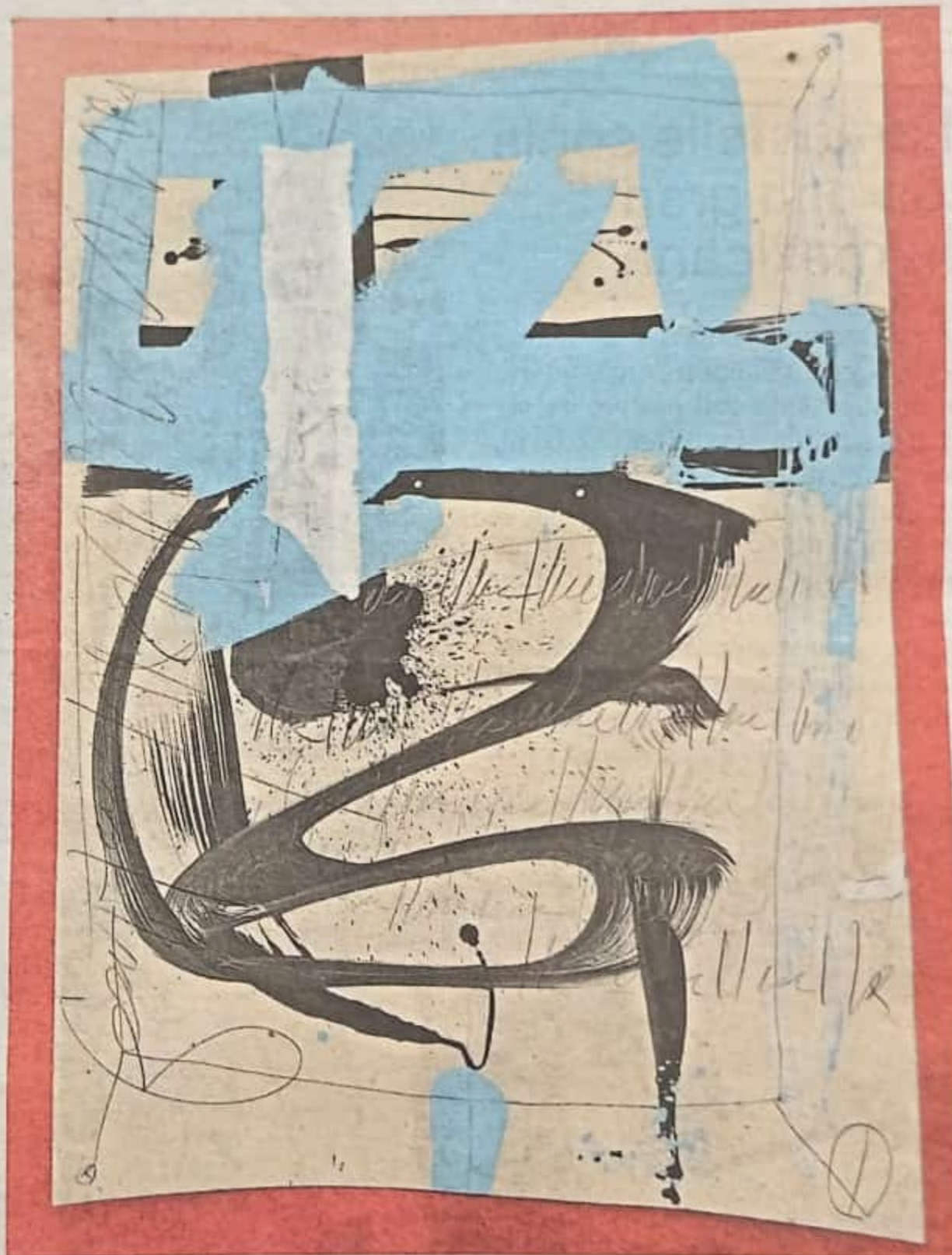

Ilustración de Gosia Trebacz | CEDIDA